

A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA

4. EVFOLYAM, 10. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE: ... 10 PENGŐ
M. K. POSTAI CSEKKSZÁMLA: 19108

ZSIDÓ LAP

1942. MARCIUS 5.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
VII. NAGYATÁDI SZABÓ-UTCA 39.
TELEFONOK: 221-640, 227-172.

A negyvenes évek

felé fordul a kegyeteles emlékezet, a halhatatlan reformkor ideáljainak, eseményeinek, emlékeinek örök tavasza felé. A negyvenes évek történetének felidézése a magyar zsidóság számára is sok vigaszt, sok felemelő tanulságot hoz; a magyar zsidóság pályája akkor emelkedik, Eötvös József szavaival élve, a „polgárosítás” felé, nem fordulatszerűen, de folyamatszerűen... s nem mint sui generis, „zsidó-ügy”, hanem mint egy általános fejlődés eleme és részese. E fejlődés végcélja természetesen nem a zsidóság volt, de természetes velejárója volt mindaz, ami a zsidóság polgárosítására irányult. Ez a fejlődés hozta magával, mint nem egyszerű rámutattunk, az egyenlő közteherviselést, a jobbgyság felszabadítását, az általános népoktatást; ez hozta magával évszázadok küzdelmének kivirágzásaként: a törvény előtti egyenlőség principiumának érvényesülését; a gyengébb védelmének nagy szociálpolitikai ideálját: és magával hozta mindenekelőtt a nemzeti egyéniség fölszabadulását, a nemzeti és szociális szabadságtörekvéseknek azt a tüneményes harmoniáját, amely történelmileg is klasszikus kifejezőmódja a magyar géniusznak. A zsidóság, ismételjük, eleme volt e fejlődésnek, de nem lehetett volna az megfelelő előzmények nélkül; nem lehetett volna az a magyar zsidók magyar érzése és hűsége nélkül, amelyre méltán hivatkoztak ellenfeleinkkel szemben azok az államférfiak, akik a szabadelvű fejlődés lebiláthatatlan lendületének áldásait a zsidóságra is ki akarták terjeszteni. Mert bizony voltak ellenfeleik s mi sem volna nagyobb tévedés, mint valami olyanforma patétikus elképzelés, hogy a magyar zsidóság mintegy varázsütésre, ünnepélyes beszédek diadalíve alatt vonult egyik korszakból a másikba. A zsidókérdés akkori iro-

dalma nem kis részben polémikus irodalom; a polémia oroszlánrésze azonban a kor lelkületében végeztetik el, még pedig akkora hatással, hogy a negyvenes évek viszonyait, a zsidóság életében is, mintha évszázadok választanák el — az 1825 előtti világtól. Az 1836—1839-i diétán, amelyből fontos intézkedések maradtak a zsidóság helyzetének megjavítása szempontjából, nem csupán a szabadelvűség bajnokai azok, akik emancipációt hirdetnek; velük együtt halad sok konzervatív is. Rendkívüli jelentőségű az első „negyvenes” év; a zsidók helyzetének szempontjából is; a Karok és Rendek a türelmiadó megszüntetését kéri üzenetükben és azt, hogy a zsidók is részesüljenek a nem nemesek polgári jogaiban. Br. Eötvös József akkor nagy beszédet mond a főrendiházban, pontról-pontra és széles világtörténelmi távlatban szállva szembe a közvélemény egy részének érvelésével, amely még nem hajlik a zsidók polgárosítása felé. A konzervatív gróf Desseffy Aurél is Eötvös törekvései mellé áll; hangoztatja, hogy „ezen teremben senki sincs, aki ily üdvös célzatokat ellenezne”. Rámutat arra, hogy a zsidóság „könnyen összeolvad nyelvre azon néppel, amelynek közepette él”.

Nem lehet itt célunk a fejlődés egész menetét végigkísérni s nyomkövetni a vitákat, amelyek főleg a következő esztendőkből nagyban folynak s amelyben a zsidóság részéről e téren főleg Horn Ede, a későbbi államtitkár és Löw Lipót vittek nagy szerepet.

Tény, hogy az átalakulás: főleg a közszellemben ment végbe; tény, hogy ellenmozgalmak is akadtak, de tény, hogy azok jelentősége eltörpülő volt a reformszellem hatásához és terjedési sebességéhez képest; tény, hogy a légkör olyan időkben is, amikor a konkrét eredmények meghiusultak s

nem léphettek ki az életbe, termékenyítően hatott: a zsidók megmagyarosodására épp úgy, mint gazdasági és kulturális értékeiknek magyar nemzeti szempontból is nagyjelentőségű kibontakozására. Évtizedek torlódnak össze a negyvenes években — néha hónapok alatt és az ország munkaszervezete is rohamosan átalakul.

„Azok az új viszonyok, — írja egyik régebbi historikusunk —, amelyek közé a termelés és forgalom, a mezőgazdaságnak és gépiparnak roppant fejlődése által jutott, nagy vállalkozókedvet követelt, pedig akkor a zsidóságban volt meg.” Ugyanaz a megállapítás ez, amelyet jóval később, e század huszas éveiben egy konzervatív historikusunk is kifejez, még pedig mint világos tényt, — de következtetéseiben mégis antiszemita éllel.

A negyvenes évek reformmozgalmai haladnak tovább. A diadalmasan feltörő nemzeti ügy a magyar zsidóságot is magával ragadja s azok sorában, akik közülük szavukkal vagy írásaikkal kiemelkednek, egy sincs, akit ne lángoló magyar érzések vezetnének. A zsidóság teljesen összeforrt a magyarság nemzeti küzdelmével.

A nagy átalakulás fénye mögött nem egyszer árnyak is bujkálnak, a zsidóság helyzetében —, de a zsidók lelke a magyar szabadság fényében fürdik s nem szólnak az árnyakról, amelyek különben itt-ott utjukra hajolnak. „Veszélyben a haza. Bizonyosságot akarunk tenni — írta egy akkori zsidó lap a szabadságharc kitörése után —, hogy hazánkat és annak jólétét fölébe helyezzük mindennek. A mi panaszaink nemuljanak el, mikor az egész országról van szó. Küzdeni, vállvetve harcolni akarunk...” A szabadságharc dicsőséges hőskölteményére a Bach-korszak éjszakája következik, amely súlyosan nehezedett reá a magyar zsidóságra is — épp megrendíthetetlen magyar hűsége miatt, a szabadságharcban való részvétele

miatt, amely nem áldozat volt számára, hanem természetes kötelesség- teljesítés. A kiegyezés után a negyvenes évek nemzedéke találkozik ismét a törvényhozásban, az a nemzedék, amely a régi országgyűléseken és vármegyeházakon oly monumentálisan fejezte ki a magyar szabadelvű haladás szellemét és Eötvös József ott folytatja felszabadító nagy művét, ahol annakidején abbahagyta. A folyamat, amely a negyvenes évek reformszellemében megindult, a zsidóság helyzetének szempontjából: 1895-ben ér, mint tudjuk, csúcsfokához. Ez már egy más nemzedék és egy más korszak életében történik, de azok a történelmi csírák kelnek benne életre, amelyeket a negyvenes évek sugárzó napja érlelt meg.

Az emancipáció világa lehanyatlott. Jelenünk: küzdelmes, jövődönk: homályos, bizonytalan — annál jobban esnek a mult visszfényei, amelyek a mult század emlékeinek ragyogó fényében hirdetik a magyar zsidóság magyar sorsközösségének tényét. A magyar zsidóság mindenha is hálás szívvel idézte fel e korszak képeit. Amikor 1925-ben a recepció harmincadik évfordulóját és a Pesti Izraelita Hitközség fennállásának 125-ik évfordulóját ünnepelte a magyar zsidóság, az ünnepi szónok: Vázsonyi Vilmos nagy beszédet mondott s többek közt így szólt: „Magyarországhoz, szent vallásunkhoz, emberi érzésünkhöz ragaszkodunk... Leborulunk a nagyoknak, a halhatatlannoknak a sírjára és hívjuk őket, hívjuk Kossuth lelkét, Deák lelkét, Eötvös lelkét, Szemere Bertalan lelkét, Petőfi, Jókai lelkét...”

A Pesti Chevra Kadisa disztagjai

A Pesti Chevra Kadisa legutóbb tartott előjárósági ülésén az Egyesület és a felekezet körül szerzett érdemeik alapján a Szentegylet képviselőtestületének disztagjaivá választotta a következő hittestvéreket: dr. Alapi Henrik, Aschner Lipót, dr. Blauner Mór, Büchler Bertalan, dr. Déri Ferenc, Deutsch Sándor, Drucker Géza, dr. Dobó Dezső, dr. Földi Károly, Földes Ferenc, dr. Friedrich Tivadar, dr. Gonda Henrik, Grosz Dezső, Kálmán Henrik, Kóbor Tamás, Kohlback Simon, dr. Kőrmöczy Emil, dr. Lévy Lajos, dr. Munkácsi Ernő, dr. Hliniki Neuberger Aladár, Reich Samu, Roóz Rezső, dr. Szabolcsi Lajos, Vértés Emil és dr. Vita Emil.

Még egy intervju az OMZSA-Haggadáról

A Magyar Zsidók Lapja egyik utóbbi számában dr. Munkácsi Ernő nyilatkozott az OMZSA-Haggadáról. Most felkerestük az OMZSA-Haggada másik munkatársát: dr. Kohn Zoltánt, aki munkatársunknak a közeli napokban megjelenő nagyszabású kultureseménynek ígérkező műről a következő felvilágosítást adta:

— Minden bizonnyal nagy irodalmi esemény lesz ez a tíz ívre terjedő, pompás kiállításban megjelenő kötet. Jőmagam a fordítás munkáját végeztem és ugyancsak én láttam el a szöveget magyarázójegyzetekkel. Érdekes, hogy a Haggadának nem sok komoly, számbajöhető magyar fordítása van. Jóllehet a széderestének e mindannyiunk által dédelgetett kis kötete még a haladó zsidóságnak is talán a legnépszerűbb vallásos olvasmánya, alig fordítottak gondot arra, hogy igazán élvezhető, folyamatos, egységes és összefüggő olvasmánnyá váljék. A régebbi fordítások közül még ma is közkeletű Rosenberg Izsáknak 1895-ben Bécsben megjelent, majd 1898-ban és 1901-ben Budapesten ismételt kiadott Haggada fordítása. Ezt a fordítást felváltotta a dr. Gutmann Simon által készített és 1938-ban ismételt megjelent Haggada fordítás. Közben azonban egy komoly, irodalmi szempontból is igen értékes Haggada-fordítás jelent meg az OMIKE kiadásában a harmincas évek táján. Ez a fordítás dr. Hevesi Ferenc tollát dicséri. Ez azonban, sajnos, már elfogyott. Ez tette szükségessé egy olcsóbb és népszerűbb Haggadának a kiadását, amelyet Widder Salamon, a zsidó gimnázium tanára fordított. Ezek a Haggadák a héber szöveget hiánytalanul hozzák, míg a szöveg megrövidítésével és modern elemek beillesztésével inkább magyar nyelvűnek mondható és csak az egészen progresszív szellemű zsidóság számára készült a Naményi Ernő és Pap Károly által szerkesztett tartalmában és kiállításában művészi Haggada.

— A szociális segítés szempontján felül ezek az okok játszottak közre abban, hogy az OMZSA héber nyelvű és ennek megfelelő magyar fordítással ellátott Haggada kiadására szánta rá magát. A szövegfordításban arra törekedtünk, hogy a Peszach történetének elbeszélése az eredetihez hasonlóan, hiánytalanul egyértelművé váljék. De ezenfelül szem előtt tartottuk a művelt, kulturált zsidóságnak irodalmi igényeit is. A lehetőség szerint szövszerűen fordítottuk a szöveget, de vigyáztunk arra, hogy munkánk ne váljék szolgálva. A magyarázó jegyzetek pedig a szöveg értelmezésén felül rámutatnak a Haggada szövegének történeti fejlődésére és arra is, hogy az egyes szövegrészek milyen sorrendben illeszkedtek egymás mellé és kapta meg a Haggada mai formáját. Mert a Haggadában ugyanis két évezred zsidó történetének vallásos eszmévilága tükröződik. A bibliai zoltáranyagtól kezdve a misnakorabeli, talmudkorabeli anyagon keresztül a zsinagógai költészet, a piyyut és a középkori zsidó világi költészet is helyet kapott a Haggada-szövegben. Minderre rámutatunk magyarázó jegyzeteinkben, úgyhogy az a művelt zsidó ember, aki az OMZSA-Haggadát kezébe veszi, élvezetes olvasmány formájában

tájékozódhatik a Haggadával és természetesen elsősorban a Peszach-ünnepel kapcsolatos minden kérdéssel. Bizton hiszünk, hogy az OMZSA-Haggada mind tartalmi, mind művészeti szempontból a legkényesebb ízlést is kielégíti majd.

— Az OMZSA-Haggadának az irodalmi sikeren felül, *anyagilag is be kell váltania azokat a várakozásokat, amelyeket az OMZSA vezetősége hozzájár.*

A zsidóság szerepe a kulturában és civilizációban

Dr. Wallenstein Zoltán pécsi főrabbi előadása a Magyar Zsidó Szabadegyetemen.

Csütörtökön dr. Wallenstein Zoltán pécsi főrabbi tartott szabadelőadást. A zsidóság szerepe a kulturában és civilizációban címmel a Magyar Zsidó Szabadegyetemen. Az előadás elindító gondolata az volt: mi tartotta meg a zsidóságot élő valóságnak annyi évezreden át, oly sok szenvedésben is? A szakadatlan, szörnyű elnyomottság érzése negatív irányú „tulkompenzáció” vágyat szülhetett volna Izraelben. A zsidóság azonban a pozitív elégtételkeresés útjára lépett s ehhez kulturájától kapott bátorságot. Mint minden kultúra, a zsidó is, az ember ősi ösztönös értékelőkészségéből fakadt. A görögség az ember és a világ viszonyának tisztázását és a szellem önértékének hatalmas gondolatát adta a világnak; a zsidó az egyetlen Isten és a belőle fakadó egyetemes emberszeretet eszméjével az élet érdemességére teremtett elvet. Ennek a fontos értékeszmének a proféták a fő hordozói és hirdetői. Tanításuk etikai jellegű és a görög etikával szemben a kinyilatkoztatás tekintélyi erejére támaszkodik. A görög etika csúcspontja az emberi méltóság fölismerése, a zsidó tovább megy: az univerzális emberszeretetet hirdeti, sőt ezt törvénnyé teszi. A zsidó isteneszme és erkölcsi gondolat szigorúan tiszta és puritán: Istent nem ismerhetjük meg valójában, az erkölcsöt önmagáért kell gyakorolnunk. Vallásunkban ezért napjainkig két szellemi irány küzd soká egymással: a rajongó, Istenhez mindenáron közeledni akaró, megváltásra vágyó miszticizmus, messiánizmus, chasidizmus és a buzgó hívő, de mégis racionális rabbinizmus. A győztes mindig az utóbbi marad, mert a valóság talaján áll és feladatát a földi élet erkölcsi irányításában látja: nagy nevelő és kulturális ereje abban van, hogy a hitet az intellektus útján akarja erősíteni és kötelességének tartja, hogy a zsidóság szellemi kincseit folyton őrizze, ápolja és fejlessze. Így lesz a zsidóság a könyv népe, ezért lesz képes arra, hogy Elő-Ázsia ókori szellemkincsét mintegy desztilláltan közvetítse nyugatra, hogy szent könyveinek eszméivel és szépségeivel megajándékozza az emberiséget, hogy hitet és művelődési alapot adjon Európa szilaj népeinek. A középkorban és azután nagy szolgálatot tesz a zsidóság a civilizációnak kereskedelmi és gazdasági tevékenységével, a humanizmus és reformáció útján a biblia eszméin épül fel az új világ, a szabadabb gondolkodás és élet korszaka. Az asszimilációs időkben az emancipált zsidóság óriási, sokoldalú tevékenységgel kapcsolódik bele a világ kulturájába. Izrael mérlege tiszta: mindvégig alkotó és adó részese volt az emberiség közösségének — ezért tekint nyugodtan és reményteliséggel a jövő felé.

Dr. Wallenstein Zoltán főrabbinak, a kiváló szónoknak mélyvonzálat és széles terénnumon mozgó előadását lelkesen megtapsolta a közönség, amely teljesen megtöltötte a Goldmark-termet.

FREGOLAN

FÜRDŐKÁDPASZTA:
hőforrással tisztít - nem karcos

„Egy kereskedő naplója“

Egy kétszáznegyven oldalas — szoborcsoporthoz, amelynek főalakja: a magyar kereskedő, amint reprezentatív nagyaiban és reprezentatív... ismeretleneiben, a közgazdasági fórumok fényében és kisfalusi szatócsboltok párás üvegajtója mögött végigvonul az életben. Nemzedékek találkoznak és nemzedékek bucsuzkodnak ezen a kétszáznegyven oldalon, amelyben a magyar kereskedő élete a kor egész világtörténelmével bővül ki. (A *Névmutatóban* több, mint háromszáz névvel találkozunk.) A kereskedő naplója, *Balkányi Kálmán* műve, szinte előttünk, valamennyiünk szemeláttára készült; napról-napra és hétről-hétre, valóban „nyitott ablak“ mellett, az élet szakadatlan és új, friss inspirációiban és vajmi sokszor nemcsak a kereskedő-olvasó számára; de a kereskedő-olvasó lelkéből is. 1934—1941... Hét esztendő küzdelmeinek körképe száguld itt el a kereskedő életében: valamennyiünk önéletrajzi részleteivel is; *Balkányi* egyik legfőbb írói és publicista értéke épp az, hogy mindig megtalálja a biztos érintkező pontot: a részlet és az egész közt; a szakmai érdek: és az egyetemes közérdek közt; a múlt és a maradandó közt; az egyeseket érdeklő: és a valamennyiünket érdeklő közt; a történő és a megtörtént közt, a jelen és a múlt közt.

Ezek a naplórészletek eredetileg újságcikkek voltak és az újságcikk fiziológiai élettartama általában nagyon rövid — nem hiába hasonlítják a tiszavirághoz; de ezek az újságcikkek túlélve az alkalmat, amely szülte őket, nem egyszer úgy hatnak, mintha csak most lennének igazán aktuálisak — most, egy vagy két, vagy hat vagy hét esztendő után, az azóta bekövetkezett fejlemények távlatában és dokumentációiban. A legkülönbözőbb időszakokban és a legkülönbözőbb politikai körülmények közt, a legkülönbözőbb problémákról, a legkülönbözőbb emberekről és a legkülönbözőbb légköri tükröződésben íródtak; mégis kompakt egységet adnak — múltjának és jelenének összefüggő egészében emelkedik ki belőle a kereskedő élete, pályája, sorsa, küzdelme. Nem önmagában és mesterségesen határolva, de harmónikus beolvadva a magyar élet egész kortörténelmi — és általános történelmi — menetébe; az évszázados patricius üzletház krónikájában éppúgy, mint az új bolt életében, a szövetkezetekkel való régesrégii disputáiban és viaskodásaiban éppúgy, mint jelen nagy problémáiban. A

magyar kereskedővilágnak nem egy kimagasló alakja „életnagyságban“ lép ki a sorokból, így *Sándor Pál*, akiben, az OMKE elén, csucsokára emelkedtek a magyar kereskedelemért, a magyar kereskedőért s a hozzája fűződő nagy közérdekűekért vívott küzdelmek. De elhomályosuló régi fényképekből és egészen új „felvételek“ből, befejezett arcképekből és pompás vázlatokból egész albuma bontakozik ki: magyar kereskedőknek és vállalkozóknak, kicsiknek és nagyoknak, uttörőknek és folytatóknak.

A magyar kereskedő pályájának uthálózata tárul itt fel, a magyar kereskedelem problémáinak nyilvántartásával — hét esztendőn keresztül. Mindehhez hiábavaló lett volna, hogy minden kereskedői probléma (és kereskedői sors) a szerző „kisujjában“ van, ha nem volna a szívében is. Nem érdekképviselő az, amit *Balkányi Kálmán* kifejez, hanem érzékképviselő és nem csoda, hogy a legsúlyosabb problémák megbeszélésében is valami lírai izzás hatja át szavait:

— Nem dicsekszem azzal, hogy a magyar földön legrégibb idők óta élő zsidó családok sarjai közé tartozom. Vannak, akik sokkal messzebbre viszik vissza családfájukat. Nekem csak ükapám édes apja hajtotta a maga alföldi birtokán maga előtt az ekébe fogott ökreit. Mégsem elképzelni: hogy akadhat más, aki nálamnál jobban érezné át a magyar nemzetnek *Szent István* királyig visszanyúló szomorú és dicsőséges hagyományait. Én nem is *Kossuth Lajos* és *Deák Ferenc*, nem a *Wesselényi* és *Szemere Bertalan*, nem a *Wekerle* és *Szilágyi* történelmi hagyományára hivatkozom, hanem az *Almássy Istvánokra*, annyi derék magyar kereskedőre, akiknek tradícióit átvette a mai egyetemes keresztény és zsidó vallásu kereskedelem, amely szorgalmával, találékonyságával, ügyességével, szívósságával megteremtette itt a modern üzleteket, amelyek európai színvonalon állnak a főváros és a vidék metropoliszaiban. Ha szó van itt a zsidó birtokállomány növeléséről. Ottlik Györgynek kell igazat adni, a *Pester Lloyd* fiatal, nagytehetségű főszerkesztőjének, aki határozottan állapítja meg, hogy itt nem lehet zsidó „hódításról“ beszélni, hanem új munkalehetőség megteremtéséről, új termelési ágak megalapításáról, amelyek nagy és egyre növekvő keresztény rétegeknek is új kereseti lehetőséget adtak.“

Ugyanakkor — 1938-ban — a kisfalusi boltokra hívja fel az emberek figyelmét: „...gondoljanak egy pillanatig arra, hogy ezek mögött a boltajtók mögött szorgalmas, lemondó szegény emberek adtak-vettek, akik a magyar nemzet történelmi tradícióit a világháboruban áldozatul esett gyermekek vérével szentelték meg, akik maguktól örömet, kényelmet megvonva, tehetséges gyermekeket neveltek a magyar ipar és kereskedelem számára; gondoljanak egy pillanatig arra, hogy a gazdasági élet egy és oszthatatlan.“

Minduntalan visszatérő motívum a gazdasági élet egysége és minduntalan visszatérő motívum az a kívánság, hogy becsüljük meg jobban a kereskedő munkáját és küzdelmét. Idéz egy régi kereskedelmi minisztert, hogy „szabad teret kell engedni a kereskedelmi iniciatívának és sulba kell dobni azt a felfogást, hogy a kereskedő nem épp oly jó hazafi és tagja a nemzetnek, mint bárki más“ és idézi *Apponyi Albertet*, hogy „a nagy háború óta a gazdasági boldogulás lehetősége még jobban függ attól, hogy a kereskedelem felvirágozzék és érvényesüljön“, idézi *Szekfü Gyulát*, hogy „közönségünknek a kereskedőmunka jelleméről is hiányzott az elképzelése“ és hogy „a kereskedő önálló gondolkodásu, bátran kezdeményező, erős képzelő erővel és amellet realis érzékkel bíró, nagy munkarejú és szorgalmas ember.“ Ez a cikk már 1941-ben kelt: a dátumokban nyomon követhető a kereskedői problémák alakulása, köztük a zsidó kereskedők helyzetének növekvő súlyosodása is. A zsidó kereskedő, aki annyi nagy példa hazafias magyar munkájában vonul el (három nemzedék többi magyar kereskedőinek soraiban, piacot és közönséget teremtve, nagyapákban és unokákban) méltán a bizalomhoz, amellyel kereskedő társai és méltán a bizalomhoz, amellyel vevőik is körülvették őket; a világrészekben dolgozó nagy üzletházakban éppúgy, mint csilingelő ajtaju falusi szatócsboltok pultjai mögött. Kevés olvasó lesz, aki az illusztris szerző valamennyi véleményét és értékelését osztja, de valamennyi egyforma szeretettel fordul a könyv nyomában is a kereskedő felé meleg méltánylással: a kereskedő krónikásának, *Balkányinak*, annál is inkább, mert ő az egyetlen, akinek a kereskedelemért való munkáját egy árva szóval sem méltányolja a „Kereskedő Naplója“.

Nősíteni óhajtom

mérnök öcsémet, kinek százezret érő virágzó vállalat van. — 25—35 éves, házas, zsidó nő hozzátartozójának választását kiadóba kérem. Jelige: „vidéki előnyben“.

Száz év előtt ...

Sokat gondolunk mostanában arra: hogyan éltek a dédapánk és a nagyapánk? A robotos munkájukat, melyet az 1840. évi 29. t.-c. szük körben tett lehetővé, betemette az idő moha, de a szellemi és művészi alkotásaik emléke fennmaradt. Ha a száz év előtti könyvek jegyzékét tanulmányozzuk: megtudjuk, hogy mi foglalkoztatta őseinket egy évszázad előtt?

Bloch (Ballagi) Mór, ki ekkor már a Tudományos Akadémia tagja volt, 1842-ben adta ki magyarázatos magyarnyelvű bibliafordításának második kötetét „Első jósok” címen. Ugyancsak az ő tollából jelent meg, a németnyelvű polgárság megmagyárosítása céljából, a magyar nyelvtan elméleti és gyakorlati kézikönyve, német nyelven. Ez a könyv később több kiadásban is megjelent és nagyban hozzájárult a magyar nyelv tanításához.

Doktori disszertációikat az egyetem orvoskarán leginkább latin nyelven adták ki elődeink. 1842-ben Brust Lajos, Kohn Sámuel, Kunewalder Zsigmond-Löwy Márkus, Pinkus Lipót és Schlesinger Jakab disszertáltak latin nyelven különböző orvostudományi kérdésekről. De találunk magyarnyelvű orvostudori értekezést is. Deutsch Dávid József „Az úszás orvosi tekintetben” címen disszertált „orvosdoktori iktatása ünnepélyére”. Az előző évben Rózsay József, a későbbi akadémikus, „A muraközi asfalt-forrás rövid tájleírása” címen írt magyarnyelvű értekezést. Később „muraközi” előnévvel nemességet is kapott.

Egyébként általában német nyelven

jelentek meg ebben az időben a könyvek. Loewe Julius az 1841. őszén épült zsidókórháznak akar az olvasó lelkében emléket állítani a maga füzetével. Dukes Lipót az ujhéber költészetről, Fassel B. H., későbbi nagykanizsai rabbi, a pészachi étrendről értekezik. Österreicher Eliás dolgozatának címe: „A magyar zsidó, amilyen volt, amilyen és amilyen lesz”. Gyakorlati célt szolgál Klaber (Herz) Arnold, ki a fejszámolásra ad elméleti és gyakorlati utmutatást. Feitel Mór, aki jeles orvos is volt, házi szónoklattárat állít össze „Israeliták épülésére és okulására”.

1842-ben jelent meg a „Der Ungar” című politikai és szépirodalmi lap, melyet — Beck Károly költővel és Zerffi Gusztávval — Klein Hermann, a Kilenyi család őse indított meg. Klein vagyos miskolci család tagja volt, apja felügyelője volt az összes borsodmegyei hitközségnek, ő utóbb elhagyta a zsidóságot. 1848-ban, a márciusi napokat követő „népgyűlés” az ő elmozdítását is követelte, de a minisztertanács úgy döntött, hogy bizzák ezt a kérdést a népgyűlés tagjai a törvényes hatóságokra... Mint jeles műfordító, Klein fordította le Eötvös, Széchenyi és Jósika műveit németre.

Venetianer szerint Klein volt az első zsidó, aki Magyarországon lapot szerkesztett, más írók szerint megelőzte őt a „Der Spiegel” című lap, melynek szerkesztője Saphir M. G. volt.

Művészeink közül a herendi Fischer az 1842. évi első magyar iparműkiállításán bronzérmét nyert, a 12 éves Jo-

chim József pedig, mint 12 éves gyermek ebben az évben hódította meg hegedűjével Párist és Londont...

Megelégedéssel tekinthetünk száz év előtt élt magyar zsidó őseink szellemi arcképeire...

PÁLYÁZAT

A Pesti Izr. Hitközség előljárósága a dr. Engelmann Zsigmond és neje Kohn Flóra tanulmányi alapítványa kamataiból kiadandó segélyekre pályázatot hirdet.

Pályázhatik bármely magyarországi tudományegyetem zsidó vallású, szegénysorsú, kiváló előmenetelű hallgatója.

A pályázók kérvényükhöz eredeti vagy hiteles másolatban kiállított lecke-könyvet (első évesek érettségi bizonyítványt is), továbbá szegénységi bizonyítványt, vagy szegénységüket igazoló és a családi adatokat is feltüntető egyéb okiratokat tartoznak mellékelni. Budapesti illetőségüket igazoló pályázók — egyenlő érdemesség mellett — előnyben részesülnek.

A pályázati kérvények a Pesti Izr. Hitközség előljáróságához intézendők és

ez évi március hó 15. napjáig

a Pesti Izr. Hitközség iktatóhivatalánál (VII. Sip-utca 12. I. 21.) nyújtandók be, ahova — a fenti határidőn belül — postán is beküldhetők.

Budapest, 1942 február havában.

A Pesti Izr. Hitközség előljárósága.

NEU BERTALAN

közismert
ilpótvárosi

URI SZABÓSÁG

SAS-UTCA 4. T. 183-350

Dus választék elsőrangú külföldi
szövetekben.

Szombattartó cég.

Megemlékezés Stephan Zweig öngyilkosságáról

Írta: Dr. DEUTSCH ERNŐ főorvos.

Ma még ott tartunk, hogy ezer és ezer dolgot sokszor mesterséges kód takar, még a látniakarók szeme elől is; az új világ kialakulásánál pedig, szerintünk, a legfontosabb feladat ennek a kódnak az eloszlatása lenne — írja egy „Névtelen Riporter”, mely szellemes kijelentés átvitt értelemben Stephan Zweig halálára is alkalmazható: sűrű kód takarja még a látni akarók — kik közé jó magam is tartozom — szeme előtt is gyászos elmúlásának körülményeit! — különösen meglepő, hogy Zweig öngyilkosságát Braziliában követte el, mely országról nemrég megjelent könyvében a következőképpen emlékezik meg: „Brazília népe több egyéni szabadságot élvez és elégedettebb, mint a legtöbb európai országban.” A jövő országa Brazília! — Mely országban, mint azt Ceruttiné Paulay Erzsi mondja: „Az intellektuális örömet is a természet nyújtja”. Zweig mégis kiűritette a méreggel telt kelyhet, mert talán az anyagi gondtalanság és a költői lélek részére teremtet Brazília dacára, magára is vonatkoztatta, amit Sigmund Freuddal kapcsolatban írt: „Minden igaznak van egy mustármagnyi keserősége és szkepszis mellékeze; minden felett, ami észszerűen felvilágosít és elemez, valamilyen tragikus sötétség árnyéka lebeg. Zweig fizionómiáját Kretschmer tipológus

beállításában a „Gedankenmensch” képét adja „Der Mensch des Entweder — Oder, der allem Nachgeben abgeneigt ist” (Wenzner). Ez magyarázza a 60 éves Zweig kijelentését, „hogy képtelen egy új élet kezdésére”, mi talán némi világosságot derít végzetes tetteire.

„Jeremiás” című drámai költeményében a próféta gyönyörű békeszózatot szolgál; a jelenleg tomboló világégés a a költő pacifista lelkét bizonyosan megbolygatta. Orvosi tanulmányaim keretében kedvenc studiumom mindig a „Heilung durch den Geist” (lelki gyógy mód) volt és a mély érdeklődés felkeltéséhez nagy mértékben hozzájárult Zweig e című munkája, melyben a pszichoanalízissel kapcsolatban a következő kijelentéssel él: „A háborúelőtti erkölcsösség nevetséges numiáját még egyszer kiemelni koporsójából, mert a mi XX. századunk már megérteni sem tudja, hogy a XIX. miért küzdött oly elkeseredetten a lelki ösztönök oly rég esedékes felfedezése ellen.” De nemcsak a „Heilung durch den Geist” volt tankönyvem, hanem „Minden cikket olvastam, rajta csiszolódtam” (Zweig Herzlről) és hasonló vonatkozásban: „Az olvasó cikkének finom bánattól áthatott, majd pedig szellemtől szikrázó, mélységesen érzékletes s emellett mégis kristályosan okos zengésével búvólte el.”

Zweig szomorú végével kapcsolatban bizonyosan sokan szigorúan ítélkezve, Seneccát idézik: „Nem félni az élettől, de da-

cosan helyt állani!”, jómagam Zweig nyomán Lichtenbergnek adok igazat: „Semmin sem ítélkeznek könnyebben, mint az ember karakteréről, pedig semmiben sem kellene óvatosabbnak lenni!”, — „Die Augen des ewigen Bruders” című legendájában talán személyes vonatkozású keserűséggel ír Viratáról, a legenda hősről: „Fiai elrejtőztek és pap nem énekelt halotti éneket koporsójánál, csak az ebek üvöltöttek két napon és két éjszakán át, de azután azok is elfelejtették Viratát.” Szent meggyőződésem, hogy amit Zweig Herzlről írt, az szebb és jobb időkben reá is fog vonatkozni: egyszerűen ráeszmélt Bécs, hogy itt nem valami tárcáíró halt meg, író vagy közepes költő, hanem egyike az eszmék azon alkotóinak, akik egy országban, egy nép körében csak roppant időközökben emelkednek ki győzedelmesen. Egyéni meggyőződésem, hogy Zweigék a lélek halhatatlanságának tudatában követték el öngyilkosságukat, Ovidiust hirdetve: „A lelkek nem ismerik a halált; valahányszor elhagyják eredeti helyüket, új lakásba költözködnek”. Nagyon is aforisztikus fejtegetéseimet „Die Legende, der dritten Taube” prófétai szavaival fejezem be: Senki sem látta napjainkban az eltévedt, békét kereső mifhikus galambot; de mégis felettünk lebeg félenken és fáradtan; ... és valamilyen évezredek előtt, ma is óhajtván várjuk, hogy egy kéz segítve felénk nyuljon, kifejezve, hogy már elég a megpróbáltatásokból!

Eltűnik Szegeden Lőw Lipót utcája...

Szeged, március.

A szegedi Baross Szövetség a múlt héten indítványt nyújtott be Szeged város közgyűléséhez és ebben azt javasolta, hogy a Lőw Lipót-utcának a nevét változtassák meg. A közgyűlés többsége az elmúlt hét szombatján így is határozott s a Lőw Lipót-utca nevét *Páter Bus-utca*-ra változtatta.

Szeged zsidósága és a polgárság szabad-
elvű szellemében gondolkodó része sajnálat-
tal veszi tudomásul, hogy eltűnik Szegedről
Lőw Lipót-utcája.

Hogy ki volt Lőw Lipót, azt jól tudja a magyar zsidóság, a 48-as magyar szabadságharc arany lapjain továbbra is ott tűn-
dőköl majd Lőw Lipót neve. Nem lesz ta-
lán mégsem érdektelen megismételni most Szeged sz. kir. város törvényhatósági bizott-
ságának határozatát, amelyet 1875 október 17-én hozott Lőw Lipót elhunytá alkalmá-
ból.

Szó szerint így szól a közgyűlés akkori határozata:

— A polgármesteri jelentésnek tudomásulvétele után a tett indítványhoz képest ezen törvényhatóság a helybeli izr. hitközség főrabbija Lőw Lipótnak elhunytá alkalmából a boldogult irányában egész élete alatt viseltetű osztatlan tisztelet-
et s becsülésnek megjegyzésével azon bánat és részvét nyilatkozatát igatja jegyzőkönyvbe, hogy az elhunytnak az egész tudományos világ előtt figyelmet kellett működése, a haza, az alkotmány, a magyar nyelv és nemzetiség érdekében tett nagybecsű szolgálata, ezen város jóléte és előmenetele, különösen közműveltségi viszonyainak fejlesztése érdekében tett fáradozásai következtében, osztja mindazon érzelmeket, melyektől a boldogultnak mélyen sujtott családja és barátai, úgy a helybeli izr. hitközség eltelve vannak, ugyanazért a fájdalom és bánat némi enyhítésül a részvét ezen nyilatkozata az elhunyt nagy férfin bánatos családja s a gyászoló helybeli hitközséggel jegyzőkönyvi kivonatban közölni rendeltettek s annak fogantatásával Pálffy Ferenc polgármester megbizatlik.

Szegeden, 1875. évi október 17-én, Szeged sz. kir. város köztörvényhatósági bizottsága által tartott rendszerinti közgyűlésből.

Tisza Kálmán akkori miniszterelnök a következő levelet intézte a szegedi hitközséghez:

— Vettem azon emlékkönyvet, melyet a t. hitközség néhai Lőw Lipót főrabbi vég-
tisztességére vonatkozólag a főispán ur utján hozzám beküldeni sziveskedett. Fogadják a hitközség ebbeli figyelemért szívélyes köszönetemet s egyuttal elismerésem nyilvánítását, azon kegyeletteljes s nemes eljárásért, melyet a boldogult, valamint hátrahagyott családja iránt tanusított s mely bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy a boldogult főrabbi által egész életén át vallott tiszta vallásosság s buzgó hazafiság tanai a t. hitközség tagjaiban méltó követőkre fog-
nak találni.

Hazafias üdvözléssel: TISZA KÁLMÁN.

Eötvös Károly az Egyetértésben (1880 június 8) Lőw Lipót fiának: Lőw Tóbiásnak elhunytá alkalmából a következő nekrológot írja:

— Apját, Lőw Lipótot ismertem. Nagy-
hirű rabbi volt és országosan ismert szónok. Mikor egyházi beszédeket tartott, a nagy és fényes zsinagóga gyakran annyi keresztény hallgatót látott falai közt, mint zsidót. Midőn az első honvédszászlóaljakat ki kellett állítani, összehívta a zsidó ifjakat és felszólította őket, hogy menjenek honvédek és védelmezzék a hazát. „Oh, népem, légy te méltó nagy őseidhez, a szent prófétákhoz és ragadj fegyvert s siess védelmezni a magyarok hazáját, mely a te hazád is”. Így beszélt az öreg, ősz rabbi a függetlenségi harc napjaiban.

Azóta 94 esztendő telt el...

S most eltűnik Szegeden Lőw Lipót-
utca...

HARTMANN MIHÁLY.

*

KÉT AKTA LŐW LIPÓTRÓL

1.

(Beöthy Zsolt: 1911. június 4-én elmondta a szegedi Lőw-ünnepen.)

„Magyar lelkiismeretem készítetett arra, hogy eljöjtek erre az ünnepre. Mert mikor a magyar zsidóság jogainak harcosát ünnepeljük: az adott jogok fejében a haza jogosan követelheti a zsidóság hazafias kötelességeinek teljesítését. És minthogy ebben mulasztás őket nem érheti, ők joggal követelhetik, hogy a haza velük szemben is teljesítse kötelességeit. De a kegyelet is készítetett az eljövételre. Egy fél-századdal ezelőtt történt, hogy apám nekem Lőw-prédikációkat adott olvasásra. Ezt adta a kálvinista apa a kálvinista fiúnak, hogy épüljek rajtuk és tanuljak belőlük hazafiasságot. Én még ma is ezeknek a beszédeknek hatása alatt állok.

2.

Eötvös Károly: Utazás a Balaton körül.

Mikor mint kis diák Pápára mentem: az őszövetség pátriárkája elevenedett fel előttünk, ha az ő biztos, komoly, tekintélyes alakjára tekintettünk: Lőw Lipót.

Nagyhirű rabbi volt akkor már és országosan ismert szónok.

Pápán a reformátusok kollégiumában egy időben tanította a héber nyelvet. A zsidó ifjaknak és öregeknek pedig tanította a magyar nyelvet. Mikor egyházi beszédeket tartott, a nagy és fényes zsinagóga gyakran annyi keresztény hallgatót látott falai közt, mint zsidót.

Midőn az első honvédszászlóaljakat ki kellett állítani, összehívta a zsidó ifjakat és felszólította őket, hogy menjenek honvédek és védelmezzék meg a hazát. Beszédét kéziratban rejtve titkon olvastuk a gvász napjaiban.

Minő beszéd volt az!

„Jeruzsálem falai összedőltek s Istennek választott népe elveszté hazáját.”

„Azóta mi erényekben szegények vagyunk, mert a legnagyobb erényt a hazaszeretetet nem ismertük.”

„Oh, népem, légy te méltó nagy őseidhez, a szent prófétákhoz és ragadj fegyvert és siess védelmezni a magyarok hazáját, amely a te hazád is.”

„Ha meg nem tudsz halni a hazáért: nem vagy méltó, hogy élj ennek földjén.”

Igy beszélt ő Pápán, a függetlenségi harc napjaiban.

Több mint száz ilyen beszédet tartott, majd itt, majd ott gyújtva és telkesítve a honvédeket s ez volt annak az oka, hogy Haynau keményen üldözte a vákmerő papot s másfél évi szigorított börtönre kárhoztatta.

Zajin Adar-vacsora a Pesti Izr. Hitközség disztermében

Szombat este impozáns Zajin Adar-összejövetelt rendeztek a dohányutcai templom előjárói a Pesti Izr. Hitközség disztermében. Az előjáróság Stern Samu vezetésével testületileg jelent meg a szép vallási ünnepen, amelyen a rabbinátus, a Szentegylet, a Rumbach-utcai templom, a körzetek és a nőegyletek képviseltették magukat.

Abrahámson Manó főkantór művészi Havdalah szertartása vezette be az estélyt, majd Lunzer Pál vezető templomi előjáró üdvözölte a dohányutcai templom előjárói kara nevében meleg szeretettel a megjelenteket. Először a Tóra-igék következtek dr. Groszmann Zsigmond és dr. Hevesi Ferenc rabbik ajkairól. A heti szidrárt, Mózes emléknapiját, a Purimot és a közeledő Pészach ünnep jelentőségét méltatták bőséges Midras- és Talmud-magyarázatokkal.

Ezután Eppler Sándor, a hitközség főtitkára, a pesti zsidóság célkitűzéseiről tartott nagyérdekességű beszédet. Méltatta a vallásigazgató intézmények céljait, melyek a két legsúlyosabb vallási veszedelem: a *kitéréscsés* és a *vegyes házasságok* ellen akarják felvértezni a pesti zsidóságot. Rámutatott arra, hogy mennyire szükség van a zsidó vallási öntudat növelésére és a Megilla magyarázataival világította meg, hogy a pesti zsidóság-célkitűzései közt ott kell szerepelnie első helyen egymás segítségének és a vallási eszmékért való láncadatlan küzdelemnek.

Dr. Burger Dénes, a pesti Szent Egyet előjárója, a Pesti Chevra Kadisa nevében csatlakozott Eppler főtitkár szavaihoz és hívta fel a közönséget, hogy a zsidóság vezetőit zárt sorokban, egységes lelkesedéssel kövessék.

Dr. Szabolcsi Lajos a Purim ünnep jelentőségét méltatta; a legszebb Eszter-Midrasokkal ékesített beszédével rámutatott a zsidó asszonyok kötelességeire, melyekre a Purim ünnep tanít meg és felhívta a nőket, hogy ezeket az eszméket kövessék.

Dr. Vasadi Vilmos az új pesti zsidó generáció hűségét és együttérzését tolmácsolta.

A rendkívül mély hatást keltett szónoklatok után a nagyközönség a vallási megújulás jegyében távozott a szép ünnepségről.

OMIKE művészakció

RACINE TRAGÉDIÁJÁT,

az *Eszter*-t mutatta be, Purim ünnepe alkalmából, az OMIKE művészakciója. Állapításuk meg rögtön: szebb és művészebb purimi ajándékkal nem is kedveskedhetett volna a Goldmark-teremi színházi esték nagy táborának.

E tragédia előadását hármassal lehet megindokolni. Irodalomtörténeti, színházművészeti és lélekerősítési szempontokkal. Ha így nézzük: mind a három indok helytállóan mutatkozik. XIV. Lajos immár klasszikusok közé avasztát költőjének ezt a művét, amelyet Maintenon asszony felszólítására írt, *Bencze* László fordítása méltóan ültette át magyar nyelvre. Az előadás stílusos és finom momentumokban bővelkedő volt. *Váradi* Tibor rendezése és *Fischer* Sándor kísérezése minden dicséretet megérdemel. Ami pedig a darab tartalmát illeti: az nemcsak küzdelmes történelmünk egy keserves pillanatát vetíti elénk, hanem az Igazság diadalát is megörökíti.

A szereplők közül elsősorban az *Esztert* megsemmisítő, nemesen szuggesztív *Kelen* Dórát, a *Hámánt* ördögien alakító *Nagyt* Györgyöt és az *Ahasvérust* játszó, klasszikus dikciójú *Gellért* Lajost kell kiemelni. De részesei voltak a nagy sikernek: *Szigeti* Jenő, *Zágon* Vera, *Mányai* Lajos, *Simai* Ede, *Vágó* Eva, *Szendrő* Mária, *Sik* Olga, *Rudas* Erna, *Bártfay* Gabi, *Koralik* Emmi, *Erdős* Katalin és *Szilágyi* Bea is.

Ez a purimi darab egyik büszkesége lesz az OMIKE művészakció idei évadának és még sokszor fog színteremülni.

A KÉT ESZTER. A művészakció közönségének ritka alkalma nyílik arra, hogy bepillantson a művészi alkotás titkaiba, amikor egyidejűleg ugyanazon a téma kétféle feldolgozásának lehet tanúja. *Racine* *Eszter*-ét is, mely oratórium formájában a zene nyelvén szólaltatja meg a purimi történetet. Az oratórium első előadása a Hősök-temp-lomában lesz e hó 19-én, míg másodszor a pávautcai templomban szólaltatják meg legkiválóbb énekesek.

FEHÉR PÁL HANGVENSENYEL. Az elmúlt hét szerdáján az OMIKE művészakció vezetősége rendkívül nagyszerű hangversenyt rendezett a hosszadalmas betegségéből

felépült *Fehér* Pál, a művészakció kitűnő és népszerű művésze javára. A hangversenyt kollégiai együttérzéssel fellépett a művészakció csaknem valamennyi elsőrendű ének- és zeneművésze. A közönség ez alkalommal nagy lelkesedéssel mutatta ki szeretetét *Fehér* Pál iránt s vele együtt ünnepelte a többi közreműködőt is. Rendkívüli sikerű első hangversenye után egyébként a népszerű tenorista március 8-án, vasárnap délelőtti újabb hangversenyt ad teljesen új műsorral. *Fehér* Pál dalain és áriáin kívül *Halmos* György zongora-, *Horváth* László pedig gordonkaszámokkal gazdagítják a változatos hangversenyt.

KÖNYVEBBITÉS A PÉNZTÁR KÖRÜL.

A művészakció Wesselényi-utca 7. sz. alatti pénztáránál ezennel a jegyárutás első három napján — amit a műsorfüzet közöl — két helyen folyik a szelvénybevételek. Az egyik helyen a 4.80, 3.60 és 3 pengős szelvényeket, a másik helyen pedig a 2.40, 1.80 és 1.20 pengős szelvényeket váltják be jegyekre. Az új intézkedés lényegesen gyorsabbá és kényelmesebbé teszi a jegyek megszerzését. Ezek a napokon egyébként egy szelvényfizetéssel egy előadásra legfeljebb 4 szelvényt lehet egy-egy személynek beváltani.

Itt említjük meg, hogy kicserélték a Goldmark-terem eddigi kényelmetlen széksorait s helyükbe „csapószerű” padsorokat állítottak.

SZULAMIT-DELUTÁN. *Beöthy*—*Makai*—*Donáth* világjáró daljátéka március 8-án, vasárnap, délutáni előadásban kerül a közönség elé. A daljáték előtt *Gárdonyi* Lajos eljuttatja híres szerepét a „Pénteken, 13-án” című komédiában, *Tordai* Judit pedig költeményeket mond el.

SZÓKTETÉS A SZERÁLYBÓL. *Mozart* géniusának hódol a művészakció a Szóktetés a szerályból műsorátüztésével is, ami már is kivételes érdeklődés mutatkozik. Március 11-én ismét felcsendülnek *Mozart* örökifjú dallamai, hogy a zene boldog varázsát árásszák a Goldmark-terem közönségére. E hó 15-én, vasárnap délelőtti ugyancsak *Mozart*-műveket vezényel *Sándor* Frigyes, aki zenekarával kíséri *Varjas* Anna, *Bálint* Tibor és *Gerle* Róbert zongoraszámait, melyek *Mozart* három legszebb zongoraversenyt foglalják magukban.

Műsornaptár:

MÁRCIUS		Helybiztosítás:
7. Szombat (1/28)	<i>Eszter</i>	D/1
8. Vasárnap (1/11)	<i>Fehér</i> Pál-hangverseny	—
8. Vasárnap (1/24)	<i>Szulamit</i>	—
9. Vasárnap (1/26)	Egy pohár víz	—
9. Hétfő (1/29)	<i>Szevillai</i> borbély	—
10. Kedd (1/30)	<i>Támár</i>	—
11. Szerda (1/31)	<i>Szóktetés a szerályból</i>	—
14. Szombat (1/28)	Egy pohár víz	—

A munkácsi diákkaptár kiállítása

A munkácsi Zsidó Gimnázium keretében működő Diákkaptár, mely a diákság gyakorlati hajlamainak kibontakozását és a gazdasági munka megkedvelését célozza, sikerült purimi kiállítást rendezett. Fából készült játékszerek, fából készült használati tárgyak, női kézimunka és vegyes iparművészeti tárgyak, végül vasipari és rádiótechnikai készítmények kerültek bemutatásra.

Hét oktató vezetésével három munkateremben kétszáz diákfiú és leány fordítja szabad délutánjait fizikai munkakészségének fokozására. A harmadik esztendeje folyó csendes munka gyümölcse került a közönség elé, mely elismeréssel adott *Morvay* Jenő igazgatónak, *Gottesmann* Arnold vezető-tanárnak, *Láncz* M. Farkas, *Glanczmann* Ernő, *Stern* Mayer, *Reich* Gyula, *Billitzer* Aladár, *W. Schwartz* Erzsébet szakoktatóknak és kiállítóknak.

A kiállítás vásárral volt egybekapcsolva és a kiállító diákok élvezhették munkájuk kézzelfogható eredményét is...

„Nagy zsidó elbeszélők”

Rendkívül nagy érdeklődés mellett, nagy számú közönség jelenlétében tartotta a fenti címmel vasárnap délelőtti a VII. Zsidó Irodalmi Matinéját a Pesti Izr. Hitközség kulturális-társadalmi ügyosztálya.

Zsolt Béla mondott tartalmas és érdekes bevezető beszédet, amelyben szemügyre vette a világirodalom nagy zsidó elbeszélőit és behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy milyen lelki mozzanatok tették indokoltá azt, hogy a zsidó írók az elbeszélések felé fordultak, a továbbiakban értékes megállapításokkal jelölte meg nagy zsidó elbeszélők helyét és jelentőségét a világirodalomban.

Palotai Erzsébet és *Szigeti* Jenő művészek igen nagy sikerrel *Perez*, *Agnon*, *Buber*, *Stefan* *Zweig*, *Schalom* *Asch*, *Scholaum* *Aléchem* stb. műveiből adtak elő. A hallgatóságra igen mély benyomást gyakoroltak a szép novellák és elbeszélések. *Róza* *Vera* palesztinai héber és jidish dalokat énekelt. *Schönfeld* *Judit* pedig *Achron* és *Bloch* műveiből hegedült. Mindkét művésznőt hosszasan és melegen ünnepelte a lelkes közönség.

A VIII. és egyben ez évadban utolsó irodalmi matiné „Magyar zsidó költők” címmel március 22-én lesz.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY

A Pesti Izr. Hitközség előjárósága a néhai *Szabó* Józsefné szül. *Grauer* *Jenny* hagyatékából kiadandó

KIHÁZASITÁSI SEGÉLYRE

pályázatot hirdet zsidó vallású, szegénysorsú hajadonok részére.

A pályázati kérvények a Pesti Izr. Hitközség előjárósághoz intézendők és legkésőbb 1942. évi március hó 31. napjának déli 12 órájáig a hitközség iktatóhivatalánál (VII., Sip-utca 12. I. em. 21.) nyújthatók be.

Már megkötött házasság után benyújtott kérvények nem vehetők figyelembe.

Minthogy a pályázat kiírása előtt számos kiházasítási segély iránti kérvény érkezett be a hitközséghez, kivételesen ezeket is figyelembe vesszük, amennyiben a pályázati feltételeknek egyébként megfelelnek.

A kérvényben közölni kell a vőlegény nevét, foglalkozását és lakását, valamint azt is, hogy mikorra tervezik az esküvőt. Az engedélyezett kiházasítási segélyösszeg csak a polgári és izraelita egyházi esküvő igazolása után kerül kiutalásra. Ha a pályázó legkésőbb 1942. május 31-ig nem köti meg a házasságot, a segélyre való jogát elveszti.

Budapest, 1942. február havában.

A Pesti Izr. Hitközség előjárósága.

— A Bethlentéri Templomkörzet előadás-sorozata. A Bethlentéri Templomkörzet vezetősége elhatározta, hogy vasárnap délelőtti 11 órai kezdettel előadássorozatot rendez a körzet tanácstermében (VII., Bethlen Gábor tér 2. szám, földszint.) Március 22-én dr. *Polyár* *György* *Zsidó jogi problémák*, április 5-én dr. *Schwarcz* *Benjámín* körzeti rabbi *A Szentírásról a modern zsidó költőig*, április 19-én, dr. *Krausz* *Jenő* *Vallásosság és orvostudomány*, április 26-án pedig dr. *Mandel* *Miklós* rabbi *Mindennapi imánk* címmel tart előadást.

— A rabbiképző templomában az istentisztelet péntek este 7/7 órakor kezdődik. *Prédikál* *Angyal* *Béla* hallgató.

Használt ruhákért,

zálogban lévő tárgyakért, háztartáért, hagyatéktól legelőbbet fizet, vidékre is meg *Nutovits*. Népszínház-utca 26. T.: 340-967.

H I R E K

A Pesti Izraelita Hitközség előadásai

A magyar zsidó szabadegyetemi előadássorozatban március 9-én, hétfőn este háromnegyed hét órai kezdettel „Zsidó filozófusok” címmel dr. Hevesi Ferenc tart előadást a VII., Sip-u. 12., II. 33. sz. díszteremben; március 12-én, csütörtökön este fél hét órai kezdettel „Palestínai zsidó kolonizáció” címmel dr. Kahan Nison tart előadást a Goldmark-teremben (VII., Wesselényi-u. 7.). Belepódi az előadásokra nincsen.

— AZ ISTENTISZTELETEK RENDJE A TEMPLOMOKBAN. A péntek esti istentisztelet a Pesti Izraelita Hitközség összes templomaiban 6.15, a hétköznapi esti istentisztelet 6.15 órakor kezdődik. Szombat délelőtti az istentisztelet kezdete a Rumbach-utcai (9.30), pávautcai, zuglói (9), fiúvárházi (11) templomok kivételével 10 óra. Szombat kimenetele 7.15: — A budai templomok közül a péntek esti istentisztelet a nőegylet helyiségében (Keleti Károly-utca 22.) 6.15, Zsigmond király-útja 6, Bocskai-úti 6.15, a hétköznapi esti istentisztelet (ideiglenes templomban: II., Fő-utca 12.) 6.15, a szombat délelőtti istentisztelet 10 órakor kezdődik. Szombat kimenetele: este 7.10.

— A Magyar Cionista Szövetség közgyűlése. Március 1-én, vasárnap délelőtti tartotta a Magyar Cionista Szövetség közgyűlését. Komoly Ottó elnöki megnyitójában megemlékezett a Kormányzó Ur 22 esztendő országzászlának évfordulójára. Üdvözölte a 70 esztendő dr. Osztern Lipót, a Szövetség hosszú időn át volt elnökét, majd ismertette a cionisták álláspontját a „Sárgakönyvvel” kapcsolatban. Danzig Hillél megemlékezett az ez évben elhunyt cionistákról, külföldiekről és magyarokról. Dr. Kahan Nison ismertette a cionisták hitközségi munkáját és kiemelte a Pártfogó Iroda működésének jelentőségét. Felhívta a közgyűlés közönségét, hogy szívesen vegye ki részét a Pártfogóiroda munkájából. Dr. Buk Miklós a Szövetség elmúlt évi működéséről tett jelentést. A zárszámadás és költségvetés bemutatása után dr. Körösy Ferenc és dr. Junger József szólalt fel. Miután a közgyűlés a jelentéseket elfogadta és a felmentvényt megadta, dr. Lukács Leó, mint a jelölő bizottság elnöke betérjesztette az új tisztikar, választmány, számvizsgáló bizottság tagjainak névsorát, amelyet a közgyűlés elfogadott. A Szövetség újonnan megválasztott tisztikara: Elnök: Komoly Ottó; társelnökök: Fränkl Jenő és dr. Kasztner Rezső, dr. Lukács Leó; alelnökök: dr. Junger József, dr. Ungár Sándor; főtitkár dr. Buk Miklós; titkár: Klein Ignác; jegyzők: Epstein Ákos, Königsfeld Miklós; ügyész: dr. Fazekas Géza; háznagy: Fuchs Ernő; ellenőrök: Braun Mihály és Schlésinger József; pénztárosok: Fülöp Imre és Müller József; könyvtáros: Vajda Zsigmond.

— A Komáromi Izraelita Hitközség képviselőtestülete február 23-án tartotta meg tisztújító gyűlését, melynek során a hitközség elnökévé dr. Weisz Sámuel, elnökhelyettesé Kincs Izidor, pénztárossá Grosz Mór és ellenőrré Martos Mór választotta meg. Továbbá hét előjárósági tagot választott a képviselőtestület alakuló gyűlése.

A Társadalmi Munkabizottság ankétsorozata

A Pesti Izr. Hitközség Társadalmi Munkabizottsága, amely az elmúlt hetekben megindította tevékenységét és közzétette programját, első feladatául ankétsorozatot tartott, amelynek célja megfelelő zsidó magatartás kialakítása volt.

Dr. Boda Ernő, a Társadalmi Munkabizottság elnöke ezekre a megbeszélésekre meghívta a Társadalmi Munkabizottság tagjai mellett az összes zsidó közületek, intézmények és egyesületek vezetőit. Jelen voltak: a nőegyletek, templomkörzetek, imaegyesületek, váltságdó bizottságok, ifjúsági csoportok és felekezeti egyesületek képviselői, akik mind magukéva tették az elhangzott előterjesztéseket és egyhangúlag elhatározták, hogy a vezetésük alatt álló szerveknek keresetül mindent megtesznek annak érdekében, hogy a mai időknek megfelelő zsidó magatartás kialakításáért.

Az ankétsorozatnak a társadalom legszélesebb rétegeiben nagy visszhangja támadt és így remény van arra, hogy a megbeszélések elérik céljukat és azok a gondolatok, amelyeket az összejövetelek kitermeltek, eljutnak minden hittestvérhez és ezzel eredményesen közrehatnak a mai idők komolyságának megfelelő, komoly zsidó magatartás kialakításában.

— A nagykőrösi Chevra Kadisa február 24-én tartott zajnadari közgyűlésén a következő 3 évre egyhangú lelkesedéssel ismét dr. Székely Béla ügyvédet választotta meg elnöké, Brück Jenő és Lang Lászlót gondnokokká, ifj. Fleischmann Jakabot temetőgondnokokká, Perényi Gyulát pénztárnokokká, Kalmár Lajost ellenőrré, Schwarz Győzöt jegyzővé. A választmány tagjai lettek: Benedek László, Fenyves István, Hercz Hermann, Hetényi Géza, Pláger József, dr. Révész Dezső, Révész Lajos, Rosenberg Béla, dr. Rosenfeld Gyula, Somló Imre és Schwarz Jakab. A választást vezető Benedek György hitközségi elnök a választók helyeslése között mutatott rá dr. Székely Béla elnök kiváló érdemeire, amelynek eredménye a most már hatodikban megnyilvánuló, egyhangú bizalom. Dr. Székely Béla meghatottan mondott köszönetet és a Szentegylet magaslatos céljainak az eddigi szellemben való megvalósítására tett ígéretet.

Wertheimer Lajos úgy a maga, mint gyermekei: Károly, Elemér, Aladár, Elza és az egész rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy rajongásig szeretett drága jó felesége, a legjobb anyja és rokon

Wertheimer Lajosné

Ringer Ottília

március hó 3-án csendesben befejezte áldásos jótékony életét.

Temetése csütörtökön, március 5-én volt a rákoskeresztúri temetőben.

Mindig imádtunk,
örökké imádni fogunk!

Sternberg

Világmarkák óriási választéka Kérjen árjegyzéket! Királyi udvari hangszeresár Budapest VII. ker.

Hakoezi ut. 60. Gramofonok, Lemezek.

A HETI SZIDRA

Vasárnap: március 8. Adár hó 19, hétfő 20, kedd 21, szerda 22, csütörtök 23, péntek 24, szombat 25. Beköszönt: 6 óra 46-kor, kimenetele: 7 óra 31 perckor. Ez a szombat megint nevezetes szombat: Sabbász Hachódes nevet viseli. Bejelentik a Nisán hó újhaldját. (Mevorchin Hachódes) kettős heti szidra: Vajakhét-Pekudé. Hattóra: Kól hoem... (Ezék. 45. fej.)

Szombati heti szidránk: KI SZISZO

Kiss József, a nagy magyar zsidó költő írja erről a csodálatos heti szidráról:

...Mózes kettő

A fejezet meg harminckettő,

Üssétek fel és olvassátok

Odahaza a biblíátok.

Az aranyborjú rut bálványozása

Mózes haragja, nagy elbűsülése,

Gyémántsögekkkel van ottan kiverve —

Az volt a költő, ki ezt énekelt!

Az volt ám a költő! A Tóra legnagyobb drámájának izzó heve eszre felénk, amikor ezt a heti szidrárt elolvassuk. A megtévedt és bűnbe esett zsidóság tragédiája és bünhődése: Ez a Ki Sziszó heti szidra tartalma. A nép megtagadta az ő vezérét, Mózes, elhagyta és elárulta, mikor fenn a hegyen Istennél időzött. Új vezért keresett és új Istent, cserbenhagyta a Mindenhatót, aki kivette Egyiptomból, a rabszolgaságból. És a Mindenható is elhagyta haragjában az ő népét és ha Mózes oda nem viti magát áldozatul a haragvó Isten elé, akkor bizony ki is törli Izrael népét az élet könyvéből. De Mózes sosem volt ilyen nagy, mint itt. Önmagát ajánlotta fel az Ur haragjának, hogy megmentse azt a bűnös népet, melynek új Isten kellett.

Mózes haragja megdöbbenő. Alakja, mint a szikla. Hangja, mint a mennydörgés. Végtelen elkeseredésében odavágja a földhöz a szent kőtáblákat, melyeket az imént kapott csak az Ur kezéből. Megérdemli ez a nép az Isten ígétjét? Megérdemli az erkölcsöt, a szabadságot, mikor ilyen rut bálványimádásba sülyed? És abban a percben, mikor elesettannak és ezer darabra zúzódnak a szent kőtáblák, a sziklaacsucson megdőrdül az Ur hangja:

— Jassér Koehacho sesibhartó!

— Áldott a te erőd, amellyel széttörted! Dicsérem az erődöt, amellyel széttörted! Magasztalom az erődöt, amellyel széttörted!

Mendelssohn Mózes azt írja megragadó tanulmányában erről a nevezetes heti szidráról, hogy ezek a tórafeljegyzetek, melyeket most olvasunk, „a zsidó sorstól legmélyebb mélységétől legmagasabb magasságáig tükröztetik.” Az Ur haragjával kezdődik ez a dráma és befejeződik az Ur megengesztelődésével, mert Isten az ő végtelen kegyelmében új szerződést köt népével, Izraellel. És a megigazult, megbűnhődött zsidóság ott éri magán Isten engesztelődésének felkelő napját, aminek szimbóluma arany sugárkorona Mózes mesterünk homlokán!

Ezzel a felejthetetlen képpel bicsuzunk heti szidránktól, mely a zsidóság nagy megváltását és megbékélését foglalja magában.

— **Wertheimer Lajos** gyásza. Súlyos csapás érte Wertheimer Lajost, a pesti Chevra Kadisa elöljáróját, az aggodházak kitűnő vezetőjét, s minden zsidó karitatív mozgalom lelkes barátját: felesége, született **Ringer Ottilia** meghalt. Az elhunyt urasszony méltó hitvestársa volt urának minden jótékonyági akcióban s az igazi zsidó nagyszonyok példás életét élte. Wertheimer Lajos gyászában őszinté, mély részvéttel osztozik az egész pesti zsidóság.

— **A Libanon új száma.** A Magyar Zsidó Múzeum Egyesület művészeti folyóiratának, a **Libanon**-nak új száma gazdag tartalommal jelent meg. **Selényi Pál** Pfeifer Ignác-ról, **Szabolcsi Bence** zsidó zenei nyelvemlékekről, **Munkácsi Ernő** Mendel prefektusról, **Grünwald Fülöp** Löw Lipótról írt tanulmányt. A cikkirők sorában találjuk még **Kohn Zoltánt**, **Beke Ödönt**, **Grózingert M.** Józsefet, **Balázs Györgyöt**, **Kandel Sámuel**, **Vidor Pált**, **Steiner Lenkét** és **Zsoldos Jenőt**. Közli a folyóirat műmellékletén **Gárdos Aladár Pfeifer Ignác** domborművének fényképét.

— **A „Hazkóra” imaegyesület,** Budapest egyik legrégibb (alakult 1898-ban) és legnagyobb taglétszámú imaegyesülete **Loschitz Ferenc** elnöke alatt március 1-én délután tartotta évi rendes közgyűlését VI., Hunyadi tér 3. szám alatti helyiségeiben és templomában az egyesületi tagok tömeges részvétele mellett. A közgyűlésen **dr. Schäfer Zsigmond** ügyvédet, a Pesti Izraelita Hitközség elöljáróhelyettesét, a Terézváros zsidó polgárságának vezetőjét, a szegénysorsú és más érdemes hittestvérek odaadó támogatóját, az imaegyesület **diszelnöke**, **Berényi Márkus** nagykereskedőt, a Pesti Izr. Hitközség választmányi tagját pedig **tiszteletbeli elnökké** választották. **Loschitz Ferenc** elnök és **Domán Ernő** rabbi-titkár meleg szavakkal üdvözölték a megválasztott diszelnököket, valamint a tiszteletbeli elnököket. **Dr. Schäfer Zsigmond** diszelnök választékos beszédében az imaegyesület további virágzásáért Isten segítségét és áldását kérte, amihez **Berényi Márkus** tb. elnök bensőséges szavakat fűzött.

— **Szerzői est.** **Bródy László** és **Kuti László** verseiből rendezett csütörtökön este szerzői estet két ifjúsági csoport. A nagytehetségű költők megbecsülését jelentette, hogy az est vezetését **Szép Ernő**, a versek elmondását és elnéklését olyan művészek vállalták, mint **Gellért Lajos**, **Ernst Dezső**, **Zatonyi Kálmán**, **Kornis Kató**, **Rózsa Mária**, **Pogány Zsuzsa**, **Miklós Marcell**, **Palotai Erzsébet** és **Tordai Judit**. **Fischer Sándor** és **Nádor Mihály** zenésítették meg a költők szép verseit. A két kitűnő költő maga is megjelent a felolvasó asztalnál és így módot adott a Goldmark-termet megtöltött közönségnek, hogy személyükben is ünnepelhesse őket.

— **A nagykanizsai izr. jótékony nőegylet** február 22-én nagyszerű hangversenyt rendezett, melynek szereplői: **dr. Munkácsi Ernőné** Mairovitz Erzsébet és **Rauchwerger Lilli** zongoraművésznők, valamint **Sándor Frigyesné Dénes Vera** gordonkaművésznő kiváló teljesítményükkel felejthetetlenül szép élménnyel ajándékozták meg közönségüket.

— **Aranylakodalom.** Február 28-án Esztergom zsidó társadalma meleg ünnepelésben részesítette **Rosenberg Fülöpöt** és feleségét, **Stern Jankát**, házasságuk 50. évfordulója alkalmából.

S I R K Ö V E K

működési és márványból fekete és szürke, teljesen lefedve is, elköltsége

— **A MINOSZ nyilatkozata.** A Magyar Izraelita Nőegylet Országos Szövetsége a közleménnyel kapcsolatban, amelyet az ápolónők kérelmére tettünk közzé az ápolónők képző tanfolyamok tízéves jubileumáról, közli velünk, hogy a jubileum megünnepléséről szóló hír a MINOSZ tudta nélkül került a lapba; a MINOSZ vezetőségének az a szándéka, hogy április havában az Etelka leányotthon tízéves fennállását a mai viszonyokhoz mérten hálaadó istentisztelettel és szerény keretek közt lefolyó házi ünnepséggel ünnepelje meg.

— **A Magyar Cionista Szövetség imaházában** e hónap 6-án, pénteken este negyed 7 órakor kezdődő istentiszteleten a Szövetség új tisztikarát és választmányát ünnepélyes keretek között iktatják be. Ugyanekkor köszöntik **dr. Osztern Lipót**ot, a szövetség elnöki tanácsának tagját, s hosszú éveken át elnökét, 70. születésnapja alkalmából. Előimádkozó: **Vogel Károly** főkantort, hitszónoklatot tart: **dr. László István** rabbi.

— **Antal Gábor** és **Gervai Sándor** szerzői estje. Március 7-én, a MIEFHÖE (VII., Sip-utca 22.) Judaisztikai Szemináriumának rendezésében Antal Gábor és Gervai Sándor fiatal zsidó írók szerzői estet rendeznek. Közreműködnek: **Komlós Aladár**, **Gergely Kató** operaénekesnő és **Komlós József** színművész.

HYMEN

Sirota Sándornak, a budai hitközség népszerű főkantornak és nejeének leánya, **Piroska** március 8-án d. u. fél 1 órakor tartja esküvőjét **Hauszman Tiborral** a XI., Boeska-ut 79. sz. alatti templomban.

Dedk Rózsa (Pásztó) és **Araló György** (Heves) jegyesek.

Dedk Kató (Pásztó) és **Sebestyén István** (Pásztó) jegyesek.

Szabó Irénkét, a Glória cég beltagját eljegyezte **Finden Nándor** papírgyáros, Kassa.

Eiland Irénkét (Szombathely) eljegyezte **dr. Abraham László** (Marosvásárhely).

— **Palugyai Győző Viktor** szücs kölcsön is ad szörmebelőpöt, bolerőt alkalmakra. IV., Váci-utca 15.

— **Ifjúsági kultúrelőadás Sopronban.** **Dr. Pollák Miksa** főrabbi vezetésével a soproni ifjúság is bekapcsolódott az országos ifjúsági munkába és Kulturkörének nívós ülésein szolgálatot. Az ifjúsági öszszefogás nemes gondolatát, Chamisso aszár bi Sevatorok rendezett nagyszabású vallásos délutánon a szombathelyi Vallásos Kör titkára, **Weinberger Tibor** tartott előadást ifjúsági problémákról, az ifjúság összefogásáról, a lelki alap megteremtéséről, a hitről szóló szavakat nagy lelkesedéssel fogadta az egybegyűlt ifjúság és hasonló szeretettel fogadta másik szombathelyi vendégüknek, **Bencze Ervának** nagyhatalú szavatait. **Hess Károly**, a Kulturkör ifjúsági vezetője köszöntö meg a sikeres előadást.

HALÁLOZÁS

Grünwald Armin kiváló talmudtudóst, az országos hitközségi tanács elnöki fiát, a Pesti Izr. Hitközség nyugdíjas alkalmazottját, 93 éves korában nagy részvét mellett temették el Mikóházán. Gyászolják fiait: **Gárdos Géza** Trebisov, a Pesti Izr. Hitközség éviideken át volt egyik legkiválóbb hittanárja és **Gárdos Dezső**, a VI. községkerület képviselőtestületének tagja.

Blau Mór február hó 19-én hirtelen meghalt. Husz évig mint a szarvasi orth. Chevra elöljárója a szegények és betegek gyámoltója volt. Erdemelt a temetésén **Schlesinger Sámuel** Chevra-elnök méltatta, szívéhez szölte.

Február 13-án temették el nagy részvét mellett a pincelhelyi zsidóság nesztorát, **Wirth Jónást** 96 esztendősen korában. Valláskülönbség nélkül, az egész község gyászolja a megveszte hies mintagazdát. **Schück Zoltán** rabbi megható gyászbeszédében méltatta az elhunyt jótékonyágát és bölcsességét, amellyel elnök korában a hitközséget vezette.

A Magyar Izraelita Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Egyesülete elnöksége, tisztikara, választmánya és tagjai, mely gyászal közlik, hogy **Szmdk Zoltán** jogszigorló, a jogász szakosztály elnöke, tragikus hirtelenséggel — közvetlenül diplomája elnyerése előtt — elhunyt.

Művészi síremlék EICHBAUM MÓR-nál, V., Rudolf-tér 3. szám (Margit-hídnál) — Telefon: 124-674.

Kiadótulajdonos:

Magyarországi Izraeliták Országos Irodája

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

ROÓZ REZSŐ.

Nyomtatott

a Globus Nyomdai Müintézet R. T. kör-

forgógépein, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Felelős vezető: Erdélyi György.

A P R Ó H I R D E T É S E K

HAZASSAG

FÉRJHEZ adnám szép, -less hűgomat, 40 körül, gyermektelen orth. vallásos, egzisztenciális férfinéz, tízezer pengő hozománnyal, esofleg benősüléssel textiltüzetbe. Megkeresések „Megértés” jellegére a kiadóba. 1816

JÓ CSALÁDBÓL való vidéki, val-lásos érzésű, 40 éves intelligens leány, ki teljesen árva, házias nevelésű, perfect gazdasszony, megértő élettársa lenne hozzáíró koru özvegyembernek, illetve finomlelkű gondozója 1-2 gyer-mekének. Szíves megkereséseket „Kelengye megvan” jellegére a kiadóba. 967

CSINOS, elvált, párezzerrel, la-kással, biztos jövedelmű, 45-50-eshez férjhezmenne. „Egyedül” jellegére a kiadóba. 968

BIZTOS keresetű, három ipari szakképesítéssel bíró pesti, 27 éves, uricsaládból való fiatalle-mber, speciális ipari üzem társtu-lajdonosa, nősülne. „Otthonra, szeretőre vágyom” jellegére a ki-adóba. 971

ÁLLAST KAPHAT

FIATAL, ügyes és kápolatkozó

HAZTARTÁSI alkalmazottat ke-resek 15-re. Jelentkezés reggel kilenckor dr. Halász, Tátra-utca tizenkettő/A. 962

ÁLLAST KERES

KÖZÉPKORU, kóser konyhát ve-zető, ügyes házvezetőnő ajánlók-zik azonnaira, vidékre is. Tap-asztalt betégapoló, nagyszerűen főz és a takarítást is vállalja. Wertheimné, Hernád-u. 5. Tele-fon: 428-066. 966

JOBB napokat látott kereskedő ellátásért bármiféle munkát vál-lal. Néhányezer pengő készpénze van, esetleg angoranyúl tenyész-téshez társulna. Válaszokat „El-látás jellegére” a kiadóba. 958

LAKAS, ELIATAS

MAGANYOS urinó keres kétszo-bás, kertes házban lakótársnőt. Kovács, Pápa, Kassai-u. 21. 1817

KIS butorozott szoba, izraelita dolgozó nőnek vagy tanulóleány-nak március 15-re kiadó. Ágy-nemű megvásárolható. Kibella-utca

ELFOGLALTSÁGGAL bíró két fiatallemer részére szép, világos szoba kiadó. VI., Szív-utca 31. I. em. 7., II. lépcső. 963

VEGVES

BIZTOS KENYÉR! Müstoppolásra tökéletesen megtanított, Barnáné, Budapest, XIV., Szabács-u. 7. (Videki érdeklődők válaszbélyegét küldjenek.) 1803

KÜLDJE el Ön is 8-14 éves gyer-mekét pszichoanalitikus, nevelő doktor által vezetett vasárnap délelőtti szórakoztató sétákra, ki-rándulásokra. T.: 223-701. 964

KÁRPITOSMUNKÁT olcsón vál-lalok házaknál. Szondy-utca 44/a. II. emelet 6. 961

PRIVAT schachden címét kérem leadni „Videki nagyváros” jel-legére kiadóba. 969

CILINDER KALA-POK KÖLCSÖN-ZÉSE. MODERNI-ZÁLASA. FÉRFI ÉS NŐI KALAPOK TISZTÍTÁSA. for-mázása jó és ol-csón **VOLKOVITZ**